

**ВИСНОВОК
ЕКСПЕРТНОЇ КОМІСІЇ**
Міністерства освіти і науки України
за результатами проведення акредитації
освітньо-професійної програми «Право» зі спеціальності 081 «Право»
за другим (магістерським) рівнем
у Сумському національному аграрному університеті

м. Суми

5 грудня 2018 р.

Відповідно до підпункту 20 пункту 2 розділу XV «Прикінцеві та перехідні положення» Закону України «Про вищу освіту» та пункту 4 Положення про акредитацію вищих навчальних закладів і спеціальностей у вищих навчальних закладах та вищих професійних училищах, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 9 серпня 2001 р. № 978 «Про затвердження Положення про акредитацію вищих навчальних закладів і спеціальностей у вищих навчальних закладах та вищих професійних училищах», з метою проведення первинної акредитаційної експертизи освітньо-професійної програми «Право» зі спеціальності 081 «Право» за другим (магістерським) рівнем вищої освіти у Сумському національному аграрному університеті, на виконання наказу Міністерства освіти і науки України № 1968-л від 13 листопада 2018 р. «Про проведення акредитаційної експертизи» експертна комісія Міністерства освіти і науки України (далі – МОН України) у складі:

Голова комісії

Курило Володимир Іванович, завідувач кафедри адміністративного та фінансового права Національного університету біоресурсів і природокористування України, доктор юридичних наук, професор;

Член комісії

Шимон Світлана Іванівна, завідувач кафедри підприємницького та корпоративного права Державного вищого навчального закладу «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана», доктор юридичних наук.

здійснила акредитаційну експертизу освітньої діяльності за освітньо-професійною програмою «Право» зі спеціальності 081 «Право» за другим (магістерським) рівнем за у Сумському національному аграрному університеті (далі - Університет) на предмет її відповідності нормативним вимогам.

Голова експертної комісії

В.І. Курило

Акредитаційна експертиза проведена у період з 3 по 5 грудня 2018 р. безпосередньо в закладі вищої освіти (м. Суми, вул. Г.Кондратьєва, 160).

Експертиза здійснювалася у зв'язку із поданням заяви про проведення акредитації освітньо-професійної програми «Право» зі спеціальності 081 «Право».

У процесі експертизи перевірено наявність таких установчих, реєстраційних та інших документів:

–Статут Сумського національного аграрного університету, прийнятий конференцією трудового колективу 30 березня 2015 року та зареєстрований у встановленому порядку Міністерством освіти і науки України;

–копії реєстраційних документів;

–Положення про систему забезпечення якості вищої освіти (систему внутрішнього забезпечення якості) Сумського національного аграрного університету, затверджене Вченою радою СНАУ 26.12.2017 р. (протокол № 6);

–Положення про організацію освітнього процесу в Сумському національному аграрному університеті;

–Освітньо-професійна програма «Право» другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю 081 «Право»;

–комплексні контрольні роботи з дисциплін навчального плану магістрів спеціальності 081 «Право»;

–відомості про кадрове, матеріально-технічне, навчально-методичне, інформаційне забезпечення освітньої діяльності;

–якісні характеристики підготовки магістрів спеціальності 081 «Право».

За результатами проведеної експертизи освітньої діяльності Університету з підготовки здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня навчання спеціальності 081 «Право» комісія дійшла таких висновків.

1. Загальна характеристика Сумського національного аграрного університету

Сумський національний аграрний університет розпочав свою діяльність як філіал Харківського сільськогосподарського інституту ім. В.В. Докучаєва, який було засновано у 1977 році наказом Міністерства сільського господарства СРСР за №95.

У 1990 році наказом № 24 Державної комісії Ради Міністрів СРСР з продовольства та закупок на базі Сумського філіалу Харківського сільськогосподарського інституту ім. В.В. Докучаєва було створено Сумський сільськогосподарський інститут.

У 1997 році на виконання Постанови Кабінету Міністрів України від 15 липня 1997 року за №744 на базі Сумського сільськогосподарського інституту створено Сумський державний аграрний університет, заснований на державній формі власності та підпорядкований Міністерству аграрної політики України.

Голова експертної комісії _____

 В.І. Курило

Указом Президента України від 7 серпня 2001 року № 591/2001 присвоєно статус національного. Місцезнаходження університету: 40021, м. Суми, вул. Г. Кондратьєва, 160. Телефон (0542) 701-012. Факс (0542) 701-055. E-mail: snau.edu.ua.

Сумський національний аграрний університет має в наявності оригінали наступних засновницьких документів, зокрема:

– Статут Сумського національного аграрного університету, затверджений Міністерством освіти і науки України наказом від 27.04.2015 р. за №470.;

– довідка про включення до єдиного державного реєстру підприємств та організацій України від 06.03.2015 року за №04.02-08/2478 (ідентифікаційний код 04718013);

– ліцензія (серія АЕ №636493 від 19.06.2015 р.);

– відомості щодо здійснення освітньої діяльності у сфері вищої освіти;

– паспорт санітарно-технічного стану приміщень, які використовуються при провадженні освітньої діяльності, з висновком санітарно-гігієнічної експертизи Сумської міської санітарно-епідемічної станції про відповідність санітарно-технічного стану приміщень санітарним нормам і правилам, правилам техніки безпеки, і можливість впровадження навчального процесу в них.

З 2005 року університет очолює доктор сільськогосподарських наук, професор, академік Національної академії аграрних наук України Володимир Іванович Ладика. Освіта вища, у 1984 році закінчив Сумський філіал Харківського сільськогосподарського університету ім. В.В. Докучаєва за спеціальністю «Зоотехнія» (диплом ІВ-1 № 214614 від 23.03.1984 р.). У 1990 році захистив кандидатську дисертацію за спеціальністю 06.02.01 – розведення, селекція і відтворення сільськогосподарських тварин (диплом СХ № 012872). Доцент кафедри технології виробництва молока і яловичини (диплом ДЦ № 003038). У 2000 році захистив докторську дисертацію за спеціальністю 06.02.01 – розведення та селекція тварин (диплом ДД № 001344). У 2009 році Ладика В.І. - професор кафедри спеціальної зоотехнії (диплом ПР №002351). У 2002 році Українська академія аграрних наук обрала Ладику В.І. членом-кореспондентом зі спеціальності 06.02.01 – розведення, селекція і відтворення тварин. У 2010 році Ладика В.І. – академік Національної академії аграрних наук України (диплом А №0121).

Сумський національний аграрний університет проводить навчання за 25 спеціальностями II рівня акредитації та 12 спеціальностями IV рівня акредитації. В аспірантурі та докторантурі Університету готують науково-педагогічні кадри за 11 науковими спеціальностями, у тому числі за спеціальністю 081 – «Право».

У Сумському НАУ підготовку фахівців за напрямом підготовки «Правознавство» розпочали з 2004 р. за освітньо-кваліфікаційним рівнем «Молодший спеціаліст». На даний час випуск фахівців ОС «Бакалавр» та ОС «Магістр» зі спеціальності 081 Право здійснюється кафедрою правосуддя

Голова експертної комісії _____

 В.І. Курило

(завідувач кафедри д.ю.н., проф. Ясинок М.М.), кафедрою адміністративного та інформаційного права (завідувач кафедри д.ю.н., проф. Арістова І.В.), кафедрою приватного та соціального права (завідувач кафедри к.ю.н., доц. Кузнецова М.Ю.).

Чисельність студентів, станом на 01.10.2018 року, які навчаються за другим (магістерським) рівнем становить 27 чоловік денної форми навчання та 12 чоловік заочної форми навчання. Контингент першого року навчання складає 18 осіб денної форми навчання та 12 осіб заочної форми навчання. З них 16 осіб на бюджетній формі навчання. Випуск у поточному навчальному році становить 27 осіб денної форми навчання та 12 осіб заочної форми навчання.

Освітньо-професійна програма, навчальні плани, навчально-методичне забезпечення підготовки магістрів розробляються і затверджуються відповідно до нормативних вимог МОН України та нормативних документів Університету.

Освітньо-професійна програма «Право» спрямована на підготовку висококваліфікованих і конкурентоспроможних фахівців для забезпечення потреб у юридичному обслуговуванні агропромислового сектору держави, зокрема сільськогосподарських підприємств усіх форм власності та організаційно-правових форм, сфери земельних відносин, забезпечення висококваліфікованими юридичними кадрами державних органів, громадських організацій, інших підприємств та організацій.

Освітньо-професійна програма базується на сучасних наукових знаннях у сфері права. Структура програми передбачає динамічне та інтерактивне навчання. Програма пропонує комплексний підхід до вирішення сучасних правових проблем на локальному, регіональному та національному рівнях. Дисципліни та модулі програми засновані на теоретичних знаннях, які тісно пов'язані з практичними навичками. Програма дозволяє студентам набути необхідні навички в галузі правового регулювання агропромислового сектору держави.

Особливістю освітньо-професійної програми «Право» другого (магістерського) рівня є те, що вона забезпечує глибокі знання і критичний підхід до національного права та права інших країн, а також набуття навичок педагогічної діяльності у вищій школі.

Програма спрямована на формування компетентностей, необхідних для розуміння природи і функцій права, змісту загальних і спеціальних правових інститутів, застосування права, а також меж правового регулювання різних суспільних відносин.

Після закінчення програми навчання випускники здатні виконувати, зокрема, такі завдання: знати зміст основних правових категорій та законів логіки; демонструвати стійке розуміння загальних закономірностей виникнення, формування і функціонування держави і права; розуміти структуру держави, її функції та призначення в суспільстві; вміти аналізувати стратегію сталого розвитку природи і суспільства; розуміти систему права та належність правових явищ до певної правової системи; вміти аналізувати принципи взаємодії між

Голова експертної комісії _____

 В.І. Курило

правоохоронними, владними та судовими органами і громадянами; ідентифікувати найважливіші інститути конституційного права, пов'язані з народовладдям, статусом громадянина та принципами організації і функціонування органів влади; розуміти принципи організації та здійснення державного управління, державної служби та адміністративної відповідальності; демонструвати стійке розуміння чинного законодавства з питань цивільно-правових відносин, кримінально-правових, аграрних та земельних відносин; використовувати аналітичний та методологічний інструментарій для розуміння сутності та призначення держави у суспільстві; вміти охарактеризувати основні напрямки розвитку держави; встановити належність права до конкретної правової системи; демонструвати базові навички в орієнтації в системі законодавства України та судовій практиці; вміти орієнтуватися в юридичній, науковій та довідковій літературі; здатність аналізувати фактичні обставини справи та їх особливості; застосовувати набуті теоретичні знання при здійсненні аналізу юридичних ситуацій; здатність робити юридичний аналіз елементів правопорушення в процесі визначення його складу; вміти кваліфіковано захищати інтереси суб'єктів права; використовувати професійну аргументацію для донесення інформації до фахівців і нефахівців у сфері юридичної діяльності; розуміти та здійснювати правозастосовчу діяльність; здатність обґрунтувати прийняте рішення та вміти його виконувати; вміти здійснювати контроль за виконанням правових рішень; вміти вести діловодство та ділову переписку та своєчасно виправляти помилки, допущені в роботі; визначати шляхи підвищення ефективності правової роботи; здатність складати різноманітні процесуальні документи правового характеру, приймати участь у роботі державно-владних, зокрема правоохоронних та інспекційних структур.

Випускники з освітнім ступенем "Магістр права" відповідно до класифікатора професій України, можуть здійснювати повноваження на посадах в органах правосуддя (2422), прокуратури (24450), юстиції (2429), нотаріату (24173), державних установ, організацій та підприємств, навчальних та наукових закладах (2310.1, 2310.2); адвокатури (2421.2), правоохоронних органах (2423).

Висновок: експертна комісія засвідчує, що подані документи відповідають інформації в акредитаційній справі і забезпечують правові та організаційні основи діяльності Сумського національного аграрного університету. Матеріали акредитаційного самоаналізу за переліком, обсягом та повнотою відповідають державним вимогам щодо акредитації освітньо-професійної програми «Право» за другим (магістерським) рівнем зі спеціальності 081 «Право».

Голова експертної комісії

В.І. Курило

2. Формування контингенту студентів

Формування контингенту студентів та виконання ліцензованого обсягу зі спеціальності 081 «Право» забезпечується, зокрема, профорієнтаційною роботою Університету в цілому та Юридичного факультету зокрема.

Профорієнтаційною роботою в університеті займаються агітаційна бригада з числа викладачів та студентів, приймальна комісія, випускові кафедри. Координує цю роботу помічник проректора з науково-педагогічної та навчальної роботи з питань профорієнтації. Питання про стан профорієнтаційної роботи щорічно заслуховується на засіданнях Вченої ради Університету.

Офіційний веб-сайт Університету постійно оновлюється, сторінки для абітурієнтів наповнені актуальною інформацією з питань вступу до Університету та переліку спеціальностей. На веб-сайті університету розміщена інформація про факультети, у тому числі, сайт юридичного факультету, в якому міститься актуальна інформація про діяльність факультету, професорсько-викладацький склад, навчальну, виховну та наукову діяльність.

Юридичний факультет бере активну участь у проведенні Днів відкритих дверей, які проходять в університеті двічі на рік. На зустрічі з випускниками шкіл – майбутніми абітурієнтами та їх батьками запрошуються представники органів державної влади та керівники підприємств різних форм власності. Робота з профорієнтації дозволяє юридичному факультету формувати якісний контингент студентів на основі конкурсного відбору.

Основними формами профорієнтаційної роботи на юридичному факультеті є зустрічі з випускниками коледжів, агітація в школах, коледжах тощо; проведення днів відкритих дверей; інформування широких верств громадськості про діяльність юридичного факультету через мережу Інтернет; участь у заходах, які проводять центри зайнятості (ярмарки вакансій) тощо.

Показники формування та динаміка змін контингенту студентів зі спеціальності 081 «Право» другого (магістерського) рівня в таблицях 1 та 2.

Голова експертної комісії

В.І. Курило

Таблиця 1.

Показники формування контингенту студентів за освітньо-професійною програмою «Право» зі спеціальності 081 «Право» другого (магістерського) рівня

№ з/п	Показник	Роки	
		2017	2018
1	Ліцензований обсяг підготовки	50	50
2	Прийнято на навчання, всього (осіб):	39	28
	– денна форма	27	16
	в т.ч. за держзамовленням:	10	4
	– заочна форма	12	12
	в т.ч. за держзамовленням	2	-
	– нагороджених медалями, або тих, що отримали диплом з відзнакою	2	2
	– таких, які пройшли довгострокову підготовку і профорієнтацію	-	-
	– зарахованих на пільгових умовах, з якими укладені договори на підготовку	-	-
3	Подано заяв на одне місце за формами навчання:		
	– денна форма	1,2	1,1
	– заочна форма	1,1	1,1
4	Конкурс абітурієнтів на місця державного замовлення:		
	– денна форма	2,7	4,0
	– заочна форма	6,0	-
5	Кількість випускників ВНЗ I-II рівнів акредитації, прийнятих на скорочений термін навчання на:	-	-
	– денну форму	-	-
	– заочну форму	-	-

Голова експертної комісії

В.І. Курило

**Динаміка змін контингенту студентів
за освітньо-професійною програмою «Право» зі спеціальності 081 «Право»
другого (магістерського) рівня**

№ з/п	Назва показника, курс	Роки	
		2017-2018 н.р.	2018-2019 н.р.
1	Всього студентів зі спеціальності:	39	28
	- денна	27	16
	- заочна	12	12
2	Всього студентів на 1.10 відповідного року	36	28
3	Кількість студентів яких відраховано (всього):	3	-
	в т.ч. – за невиконання навчального плану	3	-
	- за грубі порушення дисципліни	-	-
	- у зв'язку з переведенням до інших навчальних закладів	-	-
	- інші причини (за власним бажанням)	-	-
4	Кількість студентів які зараховані на старші курси (всього):	-	-
	в т.ч. - переведених із інших навчальних закладів	-	-
	- поновлених на навчання	-	-

Висновок: експертна комісія засвідчує, що у на юридичному факультеті Сумського національного аграрного університету у процесі формування контингенту студентів дотримуються законодавчих вимог, не перевищують ліцензований обсяг.

3. Зміст підготовки фахівців за освітньо-професійною програмою «Право» зі спеціальності 081 «Право» за другим (магістерським) рівнем

Підготовка здобувачів вищої освіти на другому (магістерському) рівні зі спеціальності 081 «Право» здійснюється відповідно до освітньо-професійної програми «Право» та навчального плану. У них відображено цілі вищої юридичної

Голова експертної комісії _____

В.І. Курило

освіти та професійної підготовки, передбачені на основі чинних в Україні класифікаторів професій, місце професіоналів у галузі права в структурі галузей економіки та суспільних відносин і вимоги до їх компетентності, інші соціально важливі властивості та якості.

Навчальний план спеціальності 081 «Право» другого (магістерського) рівня включає цикли дисциплін загальної та професійної підготовки; план містить нормативну та варіативну частини. Вивчення дисциплін відбувається відповідно до логічно-структурної схеми викладання. План підготовки передбачає навчання, яке триває 1 рік 4 місяці, становить 2700 годин, що відповідає 90 кредитам ECTS.

Навчальним планом передбачено форми проведення занять та їх обсяг, визначено форми підсумкового контролю знань студентів. Графік навчального процесу складається відповідно до Закону України «Про вищу освіту» та затверджується ректором Університету.

Документом, що регламентує зміст дисципліни, вимоги до знань і умінь, структурні взаємозв'язки з іншими дисциплінами, атестаційні заходи, розподіл часу на всі види занять і самостійної роботи студента, використання студентом літературних джерел та методичних розробок викладачів, є робоча навчальна програма дисципліни. Робочі навчальні програми дисциплін щорічно переглядаються, корегуються, затверджуються в установленому порядку на засіданнях кафедр, деканом факультету. Робочі навчальні програми відповідають вимогам освітньо-професійної програми та вимогам «Концепції вдосконалення правничої (юридичної) освіти для фахової підготовки правника (юриста) відповідно до європейських стандартів вищої освіти та правничої (юридичної) професії».

Досвід професійної діяльності студенти набувають у процесі виробничої практики, що проводиться згідно програми практики, на провідних державних та приватних установах, підприємствах, організаціях, які мають відповідні можливості для забезпечення виконання затвердженої програми. Зазначені особливості освітньої діяльності університету сприяють найшвидшій адаптації випускників до умов професійної діяльності.

Для забезпечення потреб інформаційно-методичного характеру професорсько-викладацький склад готує та видає навчальні посібники, підручники, конспекти лекцій, методичні рекомендації та вказівки в друкованому та електронному вигляді.

Якість навчання студентів контролюється кафедрами шляхом поточних контрольних робіт, захисту курсових робіт, виконання самостійної роботи, семестрових атестаційних заходів, а також перевірки залишкових знань при проведенні контрольних зрізів рівня підготовки (ректорські контрольні роботи).

Висновок: на підставі проведеної експертизи наданих документів експертна комісія зазначає відповідність змісту підготовки фахівців чинним

Голова експертної комісії _____

 В.І. Курило

ліцензійним та акредитаційним нормативам, потребам ринку праці, що забезпечує якісну підготовку магістрів зі спеціальності, яка акредитується. Усі документи затверджені в установленому порядку.

4. Кадрове забезпечення освітнього процесу. Якісний склад науково-педагогічних працівників, які забезпечують навчальний процес за освітньо-професійною програмою «Право» зі спеціальності 081 «Право» другого (магістерського) рівня

Підготовка фахівців за освітньої-професійною програмою «Право» за спеціальністю 081 «Право» другого (магістерського) рівня здійснюється на базі семи кафедр – правосуддя, адміністративного та інформаційного права, державно-правових дисциплін та українознавства, приватного та соціального права, міжнародних відносин, філософії, бухгалтерського обліку.

На юридичному факультеті діє шість кафедр: правосуддя, приватного та соціального права, міжнародних відносин, державно-правових дисциплін та українознавства, адміністративного та інформаційного права, геодезії та землеустрою. У складі кафедр юридичного факультету, які забезпечують навчальний процес працює 55 науково-педагогічних працівників, з яких 43 особи працюють на постійній основі та 12 – на умовах сумісництва. 40 науково-педагогічних працівників мають науковий ступінь, у т. ч. 9 докторів наук та 31 кандидат наук. Якісний склад групи забезпечення освітньої-професійної програми «Право» за спеціальністю 081 «Право» другого (магістерського) рівня складає 12 викладачів, які працюють за основним місцем роботи, мають науковий ступінь та кваліфікацію відповідно до спеціальності. Усі викладачі кафедр мають достатній досвід навчально-методичної і науково-дослідної роботи за профілем спеціальності і можуть забезпечити високий рівень підготовки спеціалістів. Останні роки характеризуються суттєвим поповненням Сумського національного аграрного університету молодими НПП і науковцями, які успішно захищають кандидатські та докторські дисертації, володіють іноземними мовами та сучасними комп'ютерними технологіями. Так, у 2018 році були захищені 1 докторська та 2 кандидатські роботи. На сьогодні 3 науково-педагогічних працівника правознавчих кафедр працюють над докторськими дисертаціями, 7 – над кандидатськими дисертаціями. З метою омолодження контингенту науково-педагогічних працівників проводиться підготовка молодих спеціалістів в аспірантурі. На сьогоднішній день, в аспірантурі за спеціальністю 081 «Право» навчається 15 аспірантів.

Кафедра правосуддя, як випускаюча, налічує 12 науково-педагогічних працівників, з яких 3 доктори юридичних наук, 6 кандидатів юридичних наук та 1 кандидат медичних наук; 1 науково-педагогічний працівник навчається в аспірантурі та працює над дисертацією.

Голова експертної комісії

В.І. Курило

Завідувач кафедри правосуддя Ясинок Микола Михайлович займає посаду з 2014 р.; доктор юридичних наук за спеціальністю «12.00.03 – Цивільне право і цивільний процес; сімейне право; міжнародне приватне право»; має вчене звання професора кафедри правосуддя. Є автором понад 150 наукових та навчально-методичних праць. Підготував 1 кандидата юридичних наук (Буга Г.С.), здійснював наукове консультування докторської дисертації Курила М.П.; здійснює наукове керівництво 2 кандидатськими дисертаціями та наукове консультування 1 докторської дисертації; бере участь в атестації науково-педагогічних кадрів: за 5 років виступив офіційним опонентом на захисті 17 дисертацій. Є академіком Академії наук вищої школи України.

Кадровий склад відповідає вимогам Ліцензійних умов надання освітніх послуг у сфері вищої освіти (Постанова Кабінету Міністрів України від 30.12.2015 р. №1187). Викладання лекційних занять за освітньо-професійною програмою «Право» другого (магістерського) рівня здійснюється 7 докторами наук, які працюють за основним місцем роботи та 5 кандидатами наук, які за своєю науково-педагогічною спеціальністю (диплом про освіту, наукова спеціальність, науковий ступінь, вчене звання або підвищення кваліфікації за напрямом дисципліни, що викладається) відповідають дисциплінам навчального плану. Частка науково-педагогічних працівників з науковими ступенями та вченими званнями, які забезпечують викладання лекційних годин професійної підготовки напряму складає 100% від (в т.ч. на постійній основі 85%). З них частка докторів наук або професорів, які забезпечують викладання лекційних годин складає 67%.

Кількість докторів наук, професорів та прирівняних до них кандидатів наук що викладають на юридичному факультеті при підготовці фахівців спеціальності 081 Право (лекційних годин)

Цикли підготовки	Кількість годин (лекційних годин)	Викладачі з науковими ступенями та вченими званнями, год / %		
		Всього	у т.ч.	
			за основним місцем роботи	доктори, професори та прирівняні доценти
Цикл дисциплін загальної підготовки	54	54/100%	54/100%	42/78%
Цикл дисциплін професійної підготовки – обов'язкові навчальні дисципліни	266	266/100%	266/100%	178 / 66,9%
Цикл дисциплін професійної підготовки – вибіркові навчальні дисципліни	132	132/100%	72/54,6	72 / 54,6 %
Всього	452	452/100%	85 %	67 %

Голова експертної комісії _____

В.І. Курило

Один раз на 5 років відповідно до розпорядження навчального відділу університету науково-педагогічні працівники проходять підвищення кваліфікації у ВНЗ України і зарубіжних університетах, виробничих і бізнесових структурах, а також в науково-дослідних інститутах НААН та НААН України.

Освітня концепція юридичного факультету полягає в поглибленні, розширенні й оновленні професійних знань, умінь і навичок фахівців, а також можливості отримати повну вищу освіту вказаної спеціальності, на основі здобутого раніше освітнього ступеню та практичного досвіду, формування нової генерації правників та державних службовців, науково-педагогічних і педагогічних працівників вищих навчальних закладів I-IV рівнів акредитації.

У складі юридичного факультету Сумського національного аграрного університету створений журнал «Приватне та публічне право», який є фаховим виданням з юридичних наук (Свідоцтво про державну реєстрацію: серія КВ № 2253-12453 Р від 28.02.2017 р., Наказ Міністерства освіти і науки України № 996 від 11.07.2017 р.).

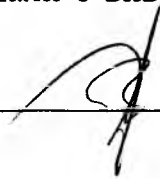
Наявний кадровий потенціал юридичного факультету Сумського національного аграрного університету дозволяє забезпечити викладання усіх дисциплін другого (магістерського) рівня за освітньо-професійною програмою «Право» зі спеціальності 081 «Право» на рівні державних акредитаційних вимог та стандартів.

Висновок: експертна комісія встановила, що кадрове забезпечення навчального процесу підготовки студентів за освітньо-професійною програмою «Право» зі спеціальності 081 «Право» другого (магістерського) рівня відповідає Ліцензійним умовам провадження освітньої діяльності та вимогам щодо державної акредитації.

5. Стан навчально-методичного забезпечення освітньої діяльності за освітньо-професійною програмою «Право» зі спеціальності 081 «Право» другого (магістерського) рівня

Питання навчально-методичного забезпечення дисциплін освітньо-професійних програм є предметом пильної уваги Вченої ради Університету та перебуває під постійним контролем з боку ректорату, кафедр і відповідних структурних підрозділів Сумського національного аграрного університету. Навчально-методичне забезпечення всіх дисциплін навчального плану за освітньо-професійною програмою «Право» зі спеціальності 081 «Право» другого (магістерського) рівня розроблене і затверджене відповідно до діючих нормативних вимог МОН України та Сумського національного аграрного університету. З кожної дисципліни затверджено Навчальну програму, Робочу навчальну програму та Методичні матеріали з вивчення навчальної дисципліни.

Голова експертної комісії _____

V.I. Курило

Структурними складовими Робочої навчальної програми дисципліни є: вступ, тематичний план навчальної дисципліни, зміст навчальної дисципліни за темами, плани семінарських (практичних) занять, методи навчання, індивідуальні завдання для самостійної роботи студентів, індивідуальні заняття, методи контролю та порядок нарахування балів за навчальну роботу, рекомендовані інформаційні джерела. Зазначені документи є складником пакетів методичного забезпечення дисципліни, до якого також входять: конспект лекцій, завдання для семінарських (практичних) занять, індивідуальні завдання для самостійної роботи студентів, завдання для контрольних робіт, комплекс контрольних робіт для визначення залишкових знань студентів, екзаменаційні білети з дисциплін із формою підсумкового контролю знань у вигляді екзамену, інші матеріали, які визначає кафедра, викладач.

Студентам рекомендовано до використання інформаційні системи на Інтернет-ресурсах, які вміщують матеріали юридичного змісту: Законодавство України: Офіційний веб-портал Верховної Ради України; Урядовий портал: Єдиний веб-портал органів державної виконавчої влади; Ліга: Закон; Консультант: Інформаційно-пошукова система по законодавству України; Український юридичний портал; Єдиний державний реєстр судових рішень; Радник; Юридичний форум «Proxima»; президент України: офіційне Інтернет-представництво; Платформа прав людини; Експертний центр з прав людини та ін.

Всі дисципліни навчального плану забезпечені пакетами завдань для проведення комплексних контрольних робіт, які проводяться відповідно до Положення про комплексні контрольні роботи, що затверджене Вченою радою Університету 25 лютого 2013 р. і регламентує організацію та проведення оцінки залишкового рівня знань студентів.

З кожної дисципліни навчального плану розроблені критерії поточного та підсумкового оцінювання знань і вмінь студентів, які закріплені в Робочих навчальних програмах дисциплін і в Методичних матеріалах з вивчення кожної дисципліни і вчасно доводяться до відома студентів.

На всіх кафедрах університету діють науково-методичні семінари на яких розглядаються питання щодо змісту навчальних дисциплін, методики навчання студентів, підготовки та видання навчально-методичної літератури.

На кафедрах, що здійснюють навчання здобувачів вищої освіти, застосовуються сучасні технології навчання, такі як кредитно-модульна система організації навчального процесу, модульно-рейтингова система оцінювання знань, умінь та навичок студентів з навчальних дисциплін, тестовий контроль знань, ділові ігри. За всіма формами підготовки активно впроваджуються технології електронного навчання.

Студенти за освітньо-професійною програмою зі спеціальності 081 «Право» другого (магістерського) рівня навчаються за кредитно-модульною системою

Голова експертної комісії

V.I. Курило

організації навчального процесу. За кредитно-модульною системою семестровий контроль здійснюється для різних дисциплін за двома формами:

- на підставі поточного модульного контролю без організації екзаменаційної сесії;
- на підставі поточного модульного контролю з додатковим підсумковим контролем у вигляді екзамену.

Форма контролю визначається навчальним планом. Для студентів денної форми навчання застосовується 100-бальна ECTS-шкала оцінювання знань і вмінь за всіма видами навчальної діяльності по етапах звітності (модульних циклах, семестрах). Розподіл рейтингових балів здійснюється кафедрою викладання дисциплін відповідно до змісту дисципліни та вагомості складових навчальної діяльності, що зазначається у регламентах оцінювання знань і вмінь студентів, які додаються до робочих програм навчальних дисциплін. Співвідношення між оцінками ECTS-шкали, національною шкалою та рейтинговими балами, регламентовані затвердженим в установленому порядку нормативним документом «Критерії оцінювання знань і вмінь студентів в Сумському національному аграрному університеті»

Методичне забезпечення підсумкової атестації розроблено відповідно до нормативних документів Сумського національного аграрного університету та вимог МОН України. Екзаменаційна комісія формується наказом ректора університету відповідно до нормативних актів МОН України та Сумського національного аграрного університету.

Висновок: експертна комісія констатує, що навчально-методичне забезпечення кожної навчальної дисципліни відповідає всім вимогам забезпечення навчального процесу з підготовки магістрів за освітньо-професійною програмою «Право» зі спеціальності 081 «Право» за другим (магістерським) рівнем.

6. Матеріально-технічне забезпечення

Сумський національний аграрний університет повністю забезпечений матеріально-технічною базою для якісного здійснення освітньо-наукової діяльності.

Матеріально-технічна база університету складається з 8 навчально-лабораторних приміщень загальною площею 79790 кв.м з сучасною актовю залю на 700 місць. Побут студентів в університеті забезпечують 4 гуртожитки на 2147 місць, у коледжах – 9 гуртожитків. Факультет повністю забезпечений аудиторним фондом.

За останні 5 років заяви всіх студентів про поселення в гуртожиток задовольнялись. Для сімейних студентів в гуртожитку №3 виділено окрему секцію.

Голова експертної комісії _____ В.І. Курило

Поселення студентів, за погодженням з деканатом, проводить студентська профспілка. Студенти юридичного факультету проживають у гуртожитку №4 по вул. Герасима Кондратьєва 160/1. Гуртожиток №4 побудований у 1979 році, він має 5 поверхів секційного розташування по 17-19 місць. На кожній секції є кухня з електричними плитами на три конфорки, з 2 столами і 2 раковинами, з балконом і санвузлом на 2 кабінки, з умивальником на 2 раковини. На дві секції, тобто на 36 студентів, обладнано побутову кімнату на 17 кв. м. В гуртожитку облаштовано окремі секції для хлопців та дівчат. Забезпеченість гуртожитком студентів складає 100% від потреби.

Заняття з фізичного виховання проводяться в спортивному залі загальною площею близько 1321,4 кв.м., обладнаному сучасним устаткуванням, на двох стадіонах і спортивних майданчиках для баскетболу, волейболу. В зимовий період на території спортивного комплексу обладнується лижня та інші споруди для зимових видів спорту. На вузівських змаганнях збірні команди юридичного факультету посідають призові місця майже з усіх видів спорту.

Зміцненню здоров'я студентів слугують стадіони «Колос», майданчики для літніх видів спорту з синтетичним покриттям, оздоровчо-відновлювальний центр, зала для настільного тенісу, траса для змагань з біатлону. Є крита спортивна зала. При спортзалі працює оздоровчий центр. В третьому гуртожитку обладнано медичний пункт, де студентам з викладачами надається, в разі потреби, перша медична допомога.

Налагоджена міжкафедральна кооперація з використання обладнання та технічних засобів навчання. Крім того, для підготовки студентів використовується матеріальна база підприємств, установ та організацій, на яких створено філії кафедр університету.

Інформація про загальну площу приміщень, що використовується у навчальному процесі та забезпечення приміщеннями навчального призначення та іншими приміщеннями надано у таблицях 3 та 4

Голова експертної комісії

В.І. Курило

Таблиця 3.

Інформація про загальну площу приміщень, що використовуються у навчальному процесі

Адреса приміщення	Повне найменування власника майна	Площа, кв. метрів			Найменування та реквізити документа про право власності або оперативного управління, або користування	Документ про право користування (договір оренди)		
		загальна	призначена для використання під час навчання за спеціальністю, що ліцензується	призначена для використання за іншими спеціальностями відповідно до отриманої ліцензії		строк дії договору оренди (з по)	наявність державної реєстрації	наявність нотаріального посвідчення
м. Суми вул. Кірова, 160 (Герасима Кондратьєва, 160)	МОН України	1321,4	1321,4	1321,4	Свідоцтво про право власності на спортивний комплекс /блоку обслуговування гуртожитків №380 від 15.08.2000р.	-	+	-
м. Суми вул. Кірова, 160 (Герасима Кондратьєва, 160)	МОН України	Будівля гаражу – 2666,5 Диспетчерська – 134,5, Приміщення охорони – 12,9	2666,5	2666,5	Свідоцтво про право власності на будівлю гаражу на 120 автомобілів, диспетчерська, приміщення охорони, №380 від 15.08.2000р.	-	+	-
м. Суми вул. Кірова, 160 (Герасима Кондратьєва, 160)	МОН України	3212	3212	3212	Свідоцтво про право власності на їдальню на 550 місць, № 237 від 17.04.2001р.	-	+	-
м. Суми вул. Кірова, 160 (Герасима	МОН України	673,6	-	-	Свідоцтво про право власності на будівлю котельні №380 від	-	+	-

Голова експертної комісії

В.І. Курило

Кондратьєва, 160)					15.08.2000 р.			
м. Суми вул. Кірова, 160 (Герасима Кондратьєва, 160)	МОН України	5743,0	5743,0	5743,0	Свідоцтво про право власності на гуртожиток №1 на 450 місць, № 380 від 15.08.2000р.	-	+	-
м. Суми вул. Кірова, 160 (Герасима Кондратьєва, 160)	МОН України	5805,4	5805,4	5805,4	Свідоцтво про право власності на гуртожиток №2 №380 від 15.08.2000р.	-	+	-
м. Суми вул. Кірова, 160 (Герасима Кондратьєва, 160)	МОН України	5814	5814	5814	Витяг з Єдиного реєстру об'єктів державної власності щодо державного майна, серія та номер: 10-15-1965, виданий 05.02.2016, видає: Фонд державного майна України	-	+	-
м. Суми вул. Кірова, 160 (Герасима Кондратьєва, 160)	МОН України	5758,4	5758,4	5758,4	Свідоцтво про право власності на гуртожиток №4 № 380 від 15.08.2000 р.	-	+	-
м. Суми вул. Кірова, 160 (Герасима Кондратьєва, 160)	МОН України	2854,5	2854,5	2854,5	Свідоцтво про право власності на учбовий корпус з актовим залом на 300 місць, №237 від 17.04.2001 р.	-	+	-
м. Суми вул. Кірова, 160 (Герасима Кондратьєва, 160)	МОН України	7094	7094	7094	Свідоцтво про право власності на нежитлові приміщення, учбово- лабораторний корпус будівельного факультету /блок А/ №120 від 21.03.2000 р.	-	+	-

Голова експертної комісії

В.І. Курило

м. Суми вул. Кірова, 160 (Герасима Кондратьєва, 160)	МОН України	12095,5	12095,5	12095,5	Свідоцтво про право власності на нежитлові приміщення /згідно плану ООБТІ під літ. Г-4/, учбово-лабораторний корпус факультету механізації № 310 від 04.07.2000 р	-	+	-
м. Суми вул. Кірова, 160 (Герасима Кондратьєва, 160)	МОН України	649,4	-	-	Свідоцтво про право власності на лабораторія бджільництва, № 380 від 15.08.2000 р	-	+	-
м. Суми вул. Кірова, 160 (Герасима Кондратьєва, 160)	МОН України	6179,0	-	6179,0	Свідоцтво про право власності на корпус ветеринарного факультету, № 380 від 15.08.2000 р	-	+	-
м. Суми вул. Кірова, 160 (Герасима Кондратьєва, 160)	МОН України	793,2	-	793,2	Свідоцтво про право власності на корпус кафедри захисту рослин, № 380 від 15.08.2000 р	-	+	-
м. Суми вул. Кірова, 160 (Герасима Кондратьєва, 160)	МОН України	-	-	+	Свідоцтво про право власності на будівля «Кафедри селекції і насінництва агрономічного факультету», № 380 від 15.08.2000 р	-	+	-
м. Суми вул. Кірова, 160 (Герасима Кондратьєва, 160)	МОН України	51,8	-	51,8	Свідоцтво про право власності на нерухоме майно, № 586 від 27.08.2004 р	-	+	-
м. Суми вул. Кірова, 160 (Герасима	МОН України	2803,0	-	2803,0	Свідоцтво про право власності на теплиця з лабораторно-	-	+	-

Голова експертної комісії _____

В.І. Курило

Кондратьєва, 160)					побутовим корпусом, № 380 від 15.08.2000 р			
м. Суми вул. Кірова, 160 (Герасима Кондратьєва, 160)	МОН України	Учбово-лабораторний корпус ветеринарного факультету/віварій/ Корпус 189,3	-	189,3	Свідоцтво про право власності на учбово-лабораторний корпус ветеринарного факультету та корпус, № 380 від 15.08.2000 р	-	+	-

Таблиця 4

Забезпечення приміщеннями навчального призначення та іншими приміщеннями

Найменування приміщення	Площа приміщень, кв. метрів			
	усього	у тому числі		
		власних	орендованих	зданих в оренду
1. Навчальні приміщення, усього у тому числі:	50351	50351	-	-
приміщення для занять студентів, курсантів, слухачів (лекційні, аудиторні приміщення, кабінети, лабораторії тощо)	28829,6	28829,6	-	-
комп'ютерні лабораторії	20200	20200		
спортивні зали	1321,4	1321,4	-	-
2. Приміщення для науково-педагогічних (педагогічних) працівників	2130	2130	-	-
3. Службові приміщення	4580	4580	-	-
4. Бібліотека, у тому числі читальні зали	5410	5410	-	-
5. Гуртожитки	23120,8	23120,8	-	-
6. Ідальні, буфети	3261,9	3261,9		
7. Профілакторії, бази відпочинку	-	-		
8. Медичні пункти	128	128	-	-
9. Інші	714,1	714,1		

Голова експертної комісії _____

В.І. Курило

Також юридичний факультет Сумського національного аграрного університету має обладнані спеціалізовані кабінети, лабораторії.

Спеціалізовані комп'ютерні класи та лабораторії, що забезпечують виконання навчального плану та використовуються для проведення практичних (лабораторних) занять, оснащені комп'ютерною технікою та необхідним програмним забезпеченням. Крім того, в більшості кабінетів навчальних комп'ютерних аудиторій, кафедр, інших структурних підрозділів, науковій бібліотеці створено автономні сегменти локальної мережі. Їх потужності надають можливості забезпечити навчальний процес у стандартному режимі (очне / заочне навчання) та у системі змішаного навчання завдяки використанню хмарних та дистанційних технологій, у тому числі із використанням об'єктно-орієнтованого динамічного навчального середовища MOODLE.

Забезпечення електронними ресурсами дисциплін навчального плану підготовки за освітньо-професійною програмою «Право» зі спеціальності 081 «Право» за другим (магістерським) рівнем становить 100%:

Інформація про обладнання спеціалізованих кабінетів і лабораторій представлена в табл. 5.

Інформація про обладнання, устаткування та програмне забезпечення спеціалізованих комп'ютерних лабораторій, які забезпечують виконання навчального плану напряму підготовки наведена в табл. 5.

Голова експертної комісії _____

В.І. Курило

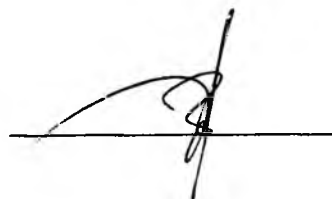

Таблиця 5.

Обладнання лабораторій та спеціалізованих кабінетів

Найменування лабораторії, спеціалізованого кабінету, їх площа, кв. метрів	Найменування навчальної дисципліни	Найменування обладнання, устаткування, їх кількість*	Опис обладнання, устаткування
Інноваційний кабінет юридичного факультету, 112г, 52,3 м ²	Актуальні проблеми фінансового права Адміністративна юрисдикція в аграрному секторі Актуальні проблеми трудового прав Міжнародне правосуддя Актуальні проблеми господарського права Актуальні питання банківського права Актуальні проблеми адміністративного права Право інтелектуальної власності	Персональні комп'ютери – 13 шт., інтерактивна дошка – 1 шт, телевізор (51 см, діагональ) – 1 шт.	Персональні комп'ютери з програмним забезпеченням (Ліга-закон) стаціонарним та on-line доступом для вирішення навчальних задач з курсу дисциплін на лекційних та практичних заняттях.
Лекційна аудиторія ауд. 122, 205,1 м ²	Методика викладання юридичних дисциплін у вищих навчальних закладах Актуальні проблеми теорії держави та права Адміністративна відповідальність Актуальні проблеми формування правових систем світу Правове регулювання фінансової діяльності АПК Практика Європейського суду з прав людини	Мультимедійний проектор -1 шт., екран – 1шт.	Стаціонарний та on-line доступ для вирішення навчальних задач з курсу дисциплін на лекційних заняттях, мультимедійні презентації курсів.

Голова експертної комісії

В.І. Курило

Найменування лабораторії, спеціалізованого кабінету, їх площа, кв. метрів	Найменування навчальної дисципліни	Найменування обладнання, устаткування, їх кількість*	Опис обладнання, устаткування
Лекційна аудиторія «Зал судових засідань» ауд. 111, 52,8 м ²	Теоретичні проблеми цивільного та сімейного права Актуальні проблеми цивільного процесуального права Претензійно-позовна робота у сфері сільськогосподарського виробництва Порівняльне цивільне право	Мультимедійний проектор – 1 шт., комп'ютерна техніка – 1 шт., телевізор (51 см. діагональ) – 1 шт.	Інсталяція зали судового засідання, стаціонарний та on-line доступ для вирішення навчальних задач з курсу дисциплін на лекційних заняттях, можливість проведення вебінарів, мультимедійні презентації курсів.
Навчальна аудиторія філософії та соціології, 232г, 54,8 м ²	Філософія науки і інноваційного розвитку Педагогіка та психологія вищої школи	Наочне обладнання – 3 шт., наочні посібники – 10 шт.	Наочне обладнання та наочні посібники відповідно до тематики навчальної дисципліни для проведення навчальних занять
Навчальна аудиторія кримінального процесу та криміналістики 106 г, 54,8 м ²	Актуальні проблеми попередження злочинності в аграрному секторі економіки Актуальні проблеми організації і проведення судових експертиз Теорія доказового права	Криміналістична валіза - 1 шт., наочне обладнання – 10 шт., мультимедійний проектор - 1 шт., екран – 1 шт.	Інсталяція жилої кімнати, для проведення слідчих дій, криміналістична валіза, наочне обладнання, настінні стенди відповідно до тематики навчальної дисципліни для проведення навчальних занять, стаціонарний та on-line доступ для вирішення навчальних задач з курсу дисциплін на лекційних та практичних заняттях, мультимедійні презентації курсів.

Голова експертної комісії

В.І. Курило

Найменування лабораторії, спеціалізованого кабінету, їх площа, кв. метрів	Найменування навчальної дисципліни	Найменування обладнання, устаткування, їх кількість*	Опис обладнання, устаткування
Лабораторія кафедри геодезії та землеустрою 105 г, 54,8 м ²	Проблеми екологічного права Сучасні проблеми земельного права Правові засади експертної оцінки земель Організація юридичної служби у сільськогосподарських підприємствах	Наочні матеріали – 3 шт., комплект геодезичних приладів – 1 шт., програмне забезпечення – 1 шт, мультимедійний проектор – 1 шт., екран – 1 шт.	Стаціонарний та on-line доступ для вирішення навчальних задач з курсу дисциплін на лекційних та практичних заняттях, мультимедійні презентації курсів.
Навчальна аудиторія «Інноваційний центр факультету економіки і менеджменту», 110е, 36 м ²	Стратегія сталого розвитку природи і суспільства Інформаційно-правове забезпечення в аграрній сфері	Персональні комп'ютери – 10 шт., інтерактивна дошка – 1 шт., наочне обладнання – 5 шт., посібники – 15 шт., книги – 30 шт.	Персональні комп'ютери з програмним забезпеченням стаціонарним та on-line доступом для вирішення навчальних задач з курсу дисциплін на лекційних (інтерактивна дошка) та лабораторно-практичних заняттях. Наочне обладнання – настінні стенди. Посібники та книги – для швидкого посилання на джерела інформації

Голова експертної комісії

В.І. Курило

Таблиця 6.

Обладнання, устаткування та програмне забезпечення спеціалізованих комп'ютерних лабораторій, які забезпечують виконання навчального плану за спеціальністю 081 «Право» другого (магістерського) рівня

Найменування комп'ютерної лабораторії, її площа, кв. метрів	Навчальна дисципліна	Кількість персональних комп'ютерів із строком використання не більше восьми років	Найменування пакетів прикладних програм (у тому числі ліцензованих)	Наявність каналів доступу до Інтернету (так/ні)
Інноваційний кабінет юридичного факультету, 112г, 52,3 м ²	Актуальні проблеми фінансового права Адміністративна юрисдикція в аграрному секторі Актуальні проблеми трудового прав Міжнародне правосуддя Актуальні проблеми господарського права Актуальні питання банківського права Актуальні проблеми адміністративного права Право інтелектуальної власності	13	Microsoft Office Word 2013, Excel 2013, Power Point 2013; Adobe Acrobat 4.0, 5.0; Ліга-закон, Master test .	так
Навчальна аудиторія «Інноваційний центр факультету економіки і менеджменту», 110е, 36 м ²	Стратегія сталого розвитку природи і суспільства Інформаційно-правове забезпечення в аграрній сфері	10	Microsoft Office Word 2013, Excel 2013, Power Point 2013; Adobe Acrobat 4.0, 5.0; Симулятори Jhon Deere, Rowenta, Trimble, GPS; Master test .	так

Голова експертної комісії

В.І. Курило

Університет має добре налагоджену соціально-побутову інфраструктуру. До послуг студентів та співробітників сучасні гуртожитки, комплекс громадського харчування, медпункт, а також сучасна база для спортивного самовдосконалення та культурно-мистецького розвитку.

В університеті створена потужна база для розвитку фізичної культури і спорту серед студентів та співробітників університету. Функціонує спортивний комплекс (окрема споруда), мережа спеціалізованих спортивних та тренажерних залів, в т. ч. при гуртожитках університету. Працюють 36 спортивних секцій з 16 видів спорту. Є необхідні спортивні споруди, в т. ч. два стадіони, два закритих зала, комплекс спортивних майданчиків, сауни, діє кінноспортивна школа.

Студенти та співробітники мають широкі можливості для організації дозвілля та розвитку мистецьких здібностей в галузі вокального, музичного, хореографічного, театрального, кіно- та фотомистецтва, літератури. При університеті діє музей, літературні вітальні, регулярно організуються тематичні виставки, а також проводяться просвітницькі та культурно-масові заходи. Працюють 39 гуртків, клубів, та творчих студій з позанавчальної та культурно-мистецької роботи.

Сумський НАУ використовує 4 власних гуртожитки та забезпечує місцями у гуртожитках всіх студентів, що потребують їх. Більшість питань, щодо функціонування гуртожитків вирішується за безпосередньою участю органів студентського самоврядування. У гуртожитках надається цілодобовий доступ до мережі Інтернет. Діють профспілкові організації, психологічні та соціальні служби, центр підтримки сім'ї, благодійні та волонтерські організації тощо.

Харчування студентів забезпечує їдальня на 550 посадкових місць, буфети, що знаходяться в навчальних корпусах і гуртожитках.

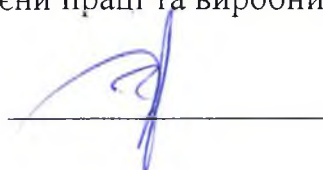
Щороку понад 300 студентів із малозабезпечених сімей отримують безкоштовне харчування за рахунок власних коштів університету.

Медичне обслуговування студентів проводиться медичним пунктом і центральною міською лікарнею. Кожного року проводяться медичні огляди, диспансеризація студентів 1 курсів з наступною розбивкою на групи динамічного нагляду, систематичний контроль за санітарним станом гуртожитків, їдалень, буфетів та ін.

За ініціативою студентського самоврядування, профспілкового комітету аспірантів, студентів та підтримки керівництва Сумського НАУ в університеті розроблена програма по забезпеченню умов для навчання маломобільних груп студентів (інклюзивна освіта) та студентів з обмеженими можливостями. Розроблені заходи по будівництві пандусів, спеціалізованих лабораторій та умов для зручного пересування і навчання вищевказаних груп студентів.

Згідно із законом України «Про охорону праці» в університеті функціонує служба охорони праці, складаються комплексні заходи, щодо досягнення встановлених нормативів безпеки гігієни праці та виробничого середовища.

Голова експертної комісії

В.І. Курило

Всі наявні об'єкти соціально-побутової сфери є власністю Сумського національного аграрного університету. Орендовані приміщення відсутні.

Загальна характеристика об'єктів соціальної інфраструктури наведена у таблиці 7.

Таблиця 7.

Інформація про соціальну інфраструктуру

Найменування об'єкта соціальної інфраструктури (показника, нормативу)	Кількість	Площа, кв. метрів
1. Гуртожитки для студентів	4	23120,8
2. Житлова площа на одного студента у гуртожитку	-	6,0
3. Їдальні та буфети	4	3261,9
4. Кількість студентів на одне місце в їдальнях і буфетах	5	-
5. Актові зали	3	674,3
6. Спортивні зали	1	1321,4
7. Плавальні басейни	-	-
8. Інші спортивні споруди:		
стадіони	2	18000
спортивні майданчики	3	8000
корти	-	-
тощо	-	-
9. Студентський палац (клуб)	1	269,0
10. Інші	2	124,0

Висновки:

1. Експертна комісія відзначає, що на юридичному факультеті Сумського національного аграрного університету забезпечено належні умови для проведення навчально-виховного процесу, зокрема підготовки магістрів за освітньо-професійною програмою «Право» зі спеціальності 081 «Право». Стан матеріально-технічної бази відповідає санітарним нормам і вимогам які ставляться до закладів вищої освіти.

2. Перевіркою встановлено, що Сумський національний аграрний університет має розвинену соціальну інфраструктуру. У закладі вищої освіти створено сприятливі умови для роботи професорсько-викладацького колективу та навчання і проживання студентів.

Голова експертної комісії _____

В.І. Курило

7. Інформаційне забезпечення освітньої діяльності за освітньо-професійною програмою «Право» зі спеціальності 081 «Право» другого (магістерського) рівня

Інформаційно-освітнє середовище університету складається з сайту, електронного порталу, підсистеми дистанційного навчання, електронної бібліотеки та репозиторію, віртуального студентського бюро працевлаштування, використання його ресурсів дозволяє кожному студентові і викладачеві працювати з навчально-методичним забезпеченням курсів, користуватися ресурсами бібліотеки, мати можливість контролювати свою успішність, навантаження, формувати електронні журнали, тощо. Для забезпечення безперебійного доступу до WEB-ресурсів використовуються мережеві технології Intranet та Internet.

Навчальні корпуси, громадські місця на території СНАУ та гуртожитки мають покриття Wi-Fi із вільним підключенням до Інтернету.

У навчальному процесі з підготовки фахівців за освітньо-професійною програмою «Право» зі спеціальності 081 «Право» другого (магістерського) рівня широко використовуються інноваційні інформаційні – комунікаційні технології навчання. Використання прикладних програмних продуктів передбачається навчальним планом підготовки фахівців і складається з різних видів робіт. Комп'ютерні технології навчання використовуються для виконання ситуаційних завдань на практичних та семінарських заняттях, а також при організації самостійної та індивідуальної роботи студентів.

Підвищенню ефективності управління освітньою, науковою, виховною та господарсько-фінансовою діяльністю університету сприяє впровадження розробленої в університеті автоматизованої системи керування навчальним процесом АСУ ВНЗ, яка дозволяє використовувати єдиний інтерфейс для забезпечення роботи наступних підрозділів університету: ректорату, деканатів, навчального та методичного відділів, планово-фінансового відділу, бухгалтерії, відділу кадрів.

Запроваджена автоматизована система АСУ ВНЗ складається із наступних модулів: «Навантаження» (викладача, кафедри); «Робочий план» (спеціальності, групи, студента); «Успішність» (електронний журнал, рейтинг студентів з дисципліни, рейтинг студентів групи, рейтинг студентів потоку, статистика успішності груп); «Відвідування» (статистика відвідувань, поточне відвідування); «Розклад» (академічної групи, викладача, студента, кафедри); «Списки студентів» (списки академічних груп); «Студенти та випускники» (працевлаштування).

В університеті створено Центр дистанційного навчання на базі кафедри кібернетики та інформатики. Серед його пріоритетних завдань:

- впровадження технологій дистанційного навчання для навчання студентів денної та заочної форми,
- організація курсів для підсистеми підвищення кваліфікації,

Голова експертної комісії _____

В.І. Курило

– забезпечення роботи спеціалізованих комерційних курсів.

Створення інформаційно-навчального простору на основі платформи Moodle дозволяє надати студенту повне методичне забезпечення теоретичного, практичного курсів, самостійної роботи, а також on-line контакт викладача зі студентом. На випускних курсах запроваджена стовідсоткова ІТ підготовка зі спеціальності, як складової вивчення дисциплін фахового циклу.

Всі науково-педагогічні працівники, що задіяні безпосередньо у процесі дистанційного навчання в університеті, пройшли підвищення кваліфікації за програмою «Розробка дистанційних курсів на базі e-learning платформи Moodle» (100%), серед них викладачі – консультанти Центру дистанційного навчання СНАУ, які отримали сертифікати в НТТУ «Київський політехнічний інститут» та 189 викладачів СНАУ, що мають відповідні державні сертифікати проходження стажування на курсах підвищення кваліфікації.

Структура інформаційного середовища дистанційного навчання університету – класичний приклад сучасного розгалуженого віртуального підприємства, що має віддалені філії – локальні центри, які сполучаються з Центром дистанційного навчання (ЦДН) завдяки каналам мережі Internet.

Проведення дистанційних лекцій та дистанційних консультацій переважно здійснювалось за допомогою програмних клієнтів m100 Telepresence компанії Polycom. Використання саме цього програмного забезпечення дозволило значно покращити якість відео - та аудіоданих при зменшенні навантаження на канали зв'язку.

Потужним інформаційним центром з надання в користування абонентам всіх наявних інформаційних ресурсів, зафіксованих у відповідності з певними стандартами є бібліотека університету. Інформація про бібліотеку відображена в табл. 8

Таблиця 8

Інформація про наявність бібліотеки

Найменування бібліотеки	Площа (кв. метрів)	Обсяг фондів навчальної, наукової літератури (примірників)	Площа читального залу (кв. метрів), кількість місць	Примітка*
Наукова бібліотека СНАУ	1400 м ²	131980	4 читальні зали, 700 м ² , 110 посадкових місць	+
Філія наукової бібліотеки корпус №4	400 м ²	31000	1 читальна зала, 200 м ² , 32 посадкових місця	+
Філія наукової бібліотеки корпус №5	300 м ²	30000	1 читальна зала, 150 м ² , 24 посадкових місця	+
Філія наукової бібліотеки	2800 м ²	40000	1 читальна зала, 250 м ² , 30 посадкових місць	+

Голова експертної комісії

В.І. Курило

Найменування бібліотеки	Площа (кв. метрів)	Обсяг фондів навчальної, наукової літератури (примірників)	Площа читального залу (кв. метрів), кількість місць	Примітка*
гуртожиток №2				
Філія наукової бібліотеки гуртожиток №3	280 м ²	43000	1 читальна зала, 200 м ² , 30 посадкових місць	+
Філія наукової бібліотеки корпус №1	230 м ²	35000	2 читальні зали, 150 м ² , 26 посадкових місць	+

Значна увага приділяється поповненню та розвитку такого важливого складника, як електронна бібліотека. Мережева повнотекстова база «Електронна бібліотека» формується з електронних документів навчальної та навчально-методичної літератури, рекомендованої до вивчення за навчальними планами та програмами, а також науковими виданнями – монографіями, збірниками наукових конференцій, науковою періодикою.

Бібліотека працює з автоматизованою бібліотечною інформаційною системою ІРБІС.

Бібліотека має автоматизовану бібліотечно-інформаційну систему – 3 АРМ, електронний пошуковий апарат (електронний каталог і електронна картотека статей) – 98 тис. записів. Бази даних:

- автореферати дисертацій;
- рукописи дисертацій науковців СНАУ;
- тематичні науково-допоміжні покажчики;
- реєстраційно-аналітична картотека.

Інформаційні послуги бібліотеки:

- пошук в електронному каталозі і базах даних бібліотеки;
- пошук та використання інформації, розміщеної в мережі Інтернет;
- копіювання матеріалів на дискету;
- перегляд та робота з компакт-дисками навчальних курсів;
- виконання тематичних запитів;
- консультації з питань користування електронними базами даних як власними, так і Інтернету.

Представлення електронних ресурсів, послуг і сервісів, своєчасне інформування про всі аспекти діяльності та здобутки бібліотеки здійснюється через веб-сайт бібліотеки.

Експертною комісією здійснена перевірка наявності та передплати на наступний рік фахових періодичних видань.

Висновок: експертна комісія зазначає, що інформаційне забезпечення

Голова експертної комісії _____

В.І. Курило

освітнього процесу за освітньо-професійною програмою «Право» зі спеціальності 081 «Право» за другим (магістерським) рівнем відповідає акредитаційним вимогам.

8. Якісні характеристики підготовки фахівців

Юридичним факультетом Сумського національного аграрного університету забезпечується належна якість підготовки випускників зі спеціальності 081 «Право» за другим (магістерським) рівнем.

Якість підготовки фахівців зі спеціальності 081 «Право» характеризується:

- успішністю студентів за результатами останньої перед акредитацією екзаменаційної сесії;

- показниками успішності за результатами виконання студентами комплексних контрольних робіт.

Зміст та структура підготовки випускників зі спеціальності 081 «Право» відповідає вимогам освітньо-професійної програми «Право» і проводиться за навчальним планом, затвердженими на засіданні Вченої ради університету.

Результати виконання комплексних контрольних робіт (самоаналіз) вказують на достатньо високий рівень залишкових знань студентів з професійно-орієнтованого циклу підготовки випускників у відповідності до структуризації їх освітньо-кваліфікаційної характеристики (таблиця 9).

Показники успішності студентів за результатами останньої перед акредитацією екзаменаційної сесії показано в таблиці 10.

Порівняльний аналіз успішності студентів за результатами попередньої екзаменаційної сесії з тих самих дисциплін, з яких були написані комплексні контрольні роботи, свідчить про об'єктивність результатів сесії.

Виконання курсових робіт за період навчання спрямоване на формування професійних навичок, тому передбачає індивідуальні завдання з обов'язковим використанням фактичних даних господарської діяльності підприємства.

Єдиний кваліфікаційний іспит є завершальним етапом підготовки фахівців на юридичному факультеті за спеціальністю 081 «Право».

Одним з пріоритетних напрямів у роботі університету та факультету є працевлаштування випускників, яке реалізується низкою заходів протягом усього навчального періоду. Для виконання цього завдання створений відділ працевлаштування. За затвердженим планом робіт на початковій стадії проводяться зустрічі з кожною групою випускників. На таких зустрічах висвітлюються всі питання майбутнього працевлаштування, що включають ознайомлення з нормативно-правовою базою, соціальними гарантіями, порядком укладання договорів та інші питання.

Компоненти контролю є основними засобами організації та управління якістю навчання. Цьому, в значній мірі, сприяє введення модульного навчання та

Голова експертної комісії _____

 В.І. Курило

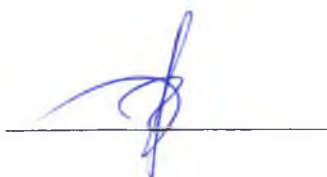
рейтингової оцінки знань.

Контроль знань в Сумському національному аграрному університеті регламентується власно розробленим «Положенням про екзамени та заліки» та «Положенням про модульно-рейтингову систему навчання». У вище зазначених положеннях розроблена загальна система оцінювання та встановлені загальні критерій оцінки навчальних досягнень студентів.

В університеті здійснюється рейтингове оцінювання знань студентів після закінчення логічно завершеної частини лекційних та практичних занять (змістового модуля) з певної дисципліни і на підсумковому контролі знань. Рейтингове оцінювання знань студентів не скасовує традиційну систему оцінювання, а існує поряд із нею. Воно робить систему оцінювання більш гнучкою, об'єктивною і сприяє систематичній та активній самостійній роботі студентів протягом усього періоду навчання, забезпечує здорову конкуренцію між студентами у навчанні, сприяє виявленню і розвитку творчих здібностей студентів.

Висновок: результати контролю залишкових знань студентів спеціальності 081 «Право» за другим (магістерським) рівнем із дисциплін, за якими проведено ККР, засвідчують належний рівень теоретичних знань, професійної підготовки студентів і підтверджують їх здатність до самостійної та науково-дослідної роботи. Якісні характеристики підготовки професіоналів за освітнім рівнем «магістр» загалом відповідають критеріям та вимогам щодо акредитації підготовки магістрів зі спеціальності 081 «Право».

Голова експертної комісії

В.І. Курило

Таблиця 9

Зведена відомість результатів навчання (екзаменаційна сесія - весна 2018 р.) в Сумському національному аграрному університеті
студентів спеціальності 081 «Право» другого (магістерського) рівня

№ п/п	Дисципліна	Кількість студентів, осіб	З них одержали оцінки						Успішність, %	Якість, %
			«5»		«4»		«3»			
			кількість	%	кількість	%	кількість	%		
1	Проблеми екологічного права	24	9	38	10	42	5	21	100	80
2	Актуальні проблеми цивільного процесуального права	24	5	21	8	33	11	46	100	54
3	Актуальні проблеми організації і проведення судових експертиз	24	11	46	10	42	3	12	100	88
4	Актуальні проблеми господарського права	24	8	33	11	46	5	21	100	79
5	Міжнародне правосуддя	24	5	21	11	46	8	33	100	67
	Разом								100	73,6

Голова експертної комісії

В.І. Курило

Таблиця 10.

**Зведена відомість результатів виконання комплексних контрольних робіт
в Сумському національному аграрному університеті
студентів спеціальності 081 «Право» другого (магістерського) рівня (осінь 2018 р.)**

№ п/п	Дисципліна	Група	Кількість студентів	Виконували ККР		З них одержали оцінки								Успішність, %	Якість, %
				Кількість	%	«5»		«4»		«3»		«2»			
						Кількість	%	Кількість	%	Кількість	%	Кількість	%		
Цикл дисциплін загальної підготовки															
1	Педагогіка та психологія вищої школи	ЮРМ 1701, 1702	24	24	100	11	46	9	38	4	16	-	-	100	84
	Разом													100	84
Цикл професійної підготовки															
2	Сучасні проблеми земельного права	ЮРМ 1701, 1702	24	24	100	8	33	11	46	5	21	-	-	100	79
3	Теоретичні проблеми цивільного та сімейного права	ЮРМ 1701, 1702	24	24	100	6	25	8	33	10	42	-	-	100	58
4	Адміністративна юрисдикція в аграрному секторі	ЮРМ 1701, 1702	24	24	100	11	46	9	38	4	16	-	-	100	84
5	Актуальні проблеми цивільного процесуального права	ЮРМ 1701, 1702	24	24	100	6	25	10	42	8	33	-	-	100	77
	Разом													100	74,5

Голова експертної комісії

В.І. Курило

9. Науково-дослідна та міжнародна діяльність

Реалізуючи один із головних пріоритетів роботи факультету – підтримку тісних міжнародних наукових і освітніх контактів – декан юридичного факультету С.І. Запара та завідувач кафедри міжнародних відносин А.М. Клочко наприкінці травня відвідали м. Салоніки (Греція), де взяли участь у засіданнях щодо створення міжнародної організації Чорноморського та Східно-Середземноморського Академічного партнерства (BSIMAN). Новостворена організація об'єднала близько 50 університетів. Її діяльність має сприяти укріпленню миру, спільній творчій співпраці, соціальній та екологічній стабільності в регіоні. Підписаний С.І. Запарою Меморандум відкриває можливості для нових спільних наукових проектів, активного академічного обміну, отримання подвійних дипломів тощо.

Від початку 2018 р. науковці факультету долучилися до виконання нової науково-дослідної роботи за рахунок коштів державного бюджету на тему: «Юридична відповідальність за порушення вимог законодавства про порядок вирішення колективних трудових спорів (конфліктів): стан та перспективи» (керівник: доктор юридичних наук, професор С.І. Запара).

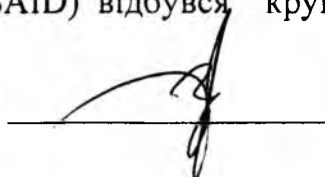
У першому півріччі 2018 р. на базі юридичного факультету було організовано низку наукових заходів:

18 травня, до Дня пам'яті жертв політичних репресій відбувся круглий стіл «Великий терор» на теренах сучасної Сумщини (1937-1939 рр.)). У заході взяли участі історики, правники, представники творчих спілок, громадських організацій та органів влади. Практичним результатом круглого столу стали конкретні пропозиції органам державної влади та місцевого самоврядування щодо з'ясування імен усіх жертв радянського тоталітаризму, вшанування їх пам'яті, відновлення історичної справедливості та утвердження гуманістичних і демократичних цінностей.

25-26 квітня відбулася Міжнародна науково-практична конференція «Актуальні питання юриспруденції: теоретичний та практичний виміри». У конференції взяло участь більше 150 учасників, які представляли вищі навчальні заклади та наукові установи України, Білорусі, Болгарії та Німеччини, органи державної влади та місцевого самоврядування області. Учасники обговорили стан та перспективи розвитку юриспруденції, зосередивши особливу увагу на питаннях державного будівництва та місцевого самоврядування, проблемах реформування судових та правоохоронних органів, процесуального законодавства. Конференція послугувала плідним підґрунтям для обміну думками із зазначеної проблематики і, відповідно до відображеного у резолюції рішення учасників, має стати щорічною.

12 квітня у рамках програми «Нове правосуддя» за підтримки Агенства США з міжнародного розвитку (USAID) відбувся круглий стіл «Перспективи

Голова експертної комісії

В.І. Курило

застосування процедури медіації в судовому процесі». Було обговорено умови для запровадження і стійкого розвитку медіації в Україні, шляхів популяризації цього інституту серед широких верств населення. Участь у заході взяли судді місцевих судів, громадські діячі, науковці, адвокати, психологи, правозахисники.

Як і в минулі роки, успішною стала участь студентів факультету у Всеукраїнському конкурсі студентських наукових робіт, результати якого були підбиті наприкінці квітня. II місце зі спеціальності «Міжнародне право» виборола Наталія Волченко (науковий керівник доктор юридичних наук, професор Запара С.І.), а III місце зі спеціальності «Право» – Марія Щербак та Богдан Пінчук (науковий керівник кандидат юридичних наук, доцент Роовенко О.В.).

На початку квітня завершився Всеукраїнський конкурс есе з екологічного права, III місце в якому здобула Карина Шевченко (наукові керівники В.В. Нежевело та Н.О. Петрова).

Вдалим науковим дебютом стала участь студентів першого курсу Іллі Данилова та Дмитра Тимченка (науковий керівник кандидат історичних наук, доцент Рожкова Л.І.) у IX Всеукраїнській конференції студентів «Актуальні питання сучасної науки і права», яка відбулася 20 квітня 2018 р. у Сумській філії Харківського національного університету внутрішніх справ. Представлені ними наукові дослідження були відзначені як найкращі.

Високий рівень теоретичної та практичної підготовки студентів юридичного факультету засвідчила участь у Олімпіаді юридичних клінік з консультування клієнтів, яка відбувалася 2 по 4 березня в Університеті державної фіскальної служби України (м. Ірпінь). 20 команд з різних університетів України змагалися в наданні первинної правової допомоги. Студенти юридичного факультету СНАУ Марія Щербак та Олексій Барбін гідно представили наш регіон, продемонструвавши не лише знання норм права, а й уміння встановити контакт з клієнтом, швидко зорієнтуватись в ситуації.

Про покращення свого наукового рівня дбають і викладачі. Лави докторів наук поповнив доцент кафедри адміністративного та інформаційного права І.О. Кравченко. Старший викладач кафедри правосуддя Ю.О. Котвяковський успішно захистив дисертацію на здобуття наукового ступеню кандидата юридичних наук.

Про зростання наукового потенціалу факультету свідчать як якісні, так і кількісні показники роботи науковців. Так, у 2018 р. вийшли друком: видання «Цивільний процесуальний кодекс України. Науково-практичний коментар» за загальною редакцією д.ю.н., академіка Академії наук вищої школи України М.М. Ясинка, монографії «Право на доступ до публічної інформації в екологічній сфері України: організаційно-правове забезпечення» та «Органи виконавчої влади України як розпорядники публічної інформації: теоретико-правові та практичні питання» за загальною редакцією д.ю.н., професора І.В. Арістової. У 2017-2018 навчальному році викладачами факультету

Голова експертної комісії _____

В.І. Курило

опубліковано 14 статей у виданнях, які індексуються у наукометричній базі Scopus. Середній показник публікацій у наукових виданнях збільшився до 3 статей на 1 викладача.

Висновок: експертна комісія вважає, що наукова та міжнародна діяльність юридичного факультету Сумського НАУ відповідають акредитаційним вимогам.

10. Перелік зауважень контролюючих органів та заходи по їх усуненню

За період підготовки магістрів спеціальності 081 «Право» за освітньо-професійною програмою «Право», що акредитується, перевірок та зауважень контролюючих органів щодо освітньої діяльності Сумського національного аграрного університету не було.

При проведенні первинної акредитаційної експертизи зі спеціальності 081 «Право» у Сумському НАУ у загальних висновках експертна комісія вказала на необхідність:

- подальшого поповнення бібліотечного фонду новими вітчизняними виданнями українською мовою та зарубіжними виданнями, а також електронного книжкового фонду;
- впровадження в освітній процес е-навчання магістрів, засобів дистанційного навчання студентів за допомогою системи Moodle;
- створення умов для підготовки докторів філософії та докторів наук на юридичному факультеті.

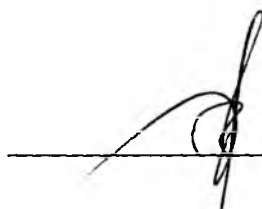
Ректоратом Сумського НАУ, деканатом факультету, кафедрами, які забезпечують підготовку фахівців зі спеціальності 081 «Право» другого (магістерського) рівня постійно проводиться робота щодо удосконалення та усунення відмічених недоліків.

1. Кожен рік поповнюється бібліотечний фонд навчальною літературою, яка була видана у 2015-2018 рр.

2. Створено систему дистанційного навчання за допомогою платформи Moodle.

3. В 2017 році ліцензована аспірантура зі спеціальності 081 «Право». В 2017 році було зараховано 6 аспірантів, в 2018 – 9 аспірантів.

Голова експертної комісії

В.І. Курило

11. Загальні висновки експертної комісії

На основі проведеної експертизи, члени експертної комісії дійшли таких висновків:

- Юридичний факультет Сумського національного аграрного університету має всі необхідні умови для здійснення освітньої діяльності у сфері вищої освіти;
- матеріально-технічна, інформаційна база та соціальна структура юридичного факультету (за кількісними та якісними показниками) повною мірою забезпечують належні умови для здійснення освітньої діяльності відповідно до діючих стандартів та Ліцензійних умов провадження освітньої діяльності;
- підготовка магістрів за освітньо-професійною програмою «Право» зі спеціальності 081 «Право» здійснюється на основі ліцензії, виданої МОН України; Університет акредитований для підготовки професіоналів за вказаною спеціальністю за IV рівнем акредитації відповідно до першого (бакалаврського), другого (магістерського) та третього (освітньо-наукового) рівнів вищої освіти;
- всі вивчені матеріали та дані щодо процесу освітньої діяльності підтверджують належний рівень якості підготовки магістрів за освітньо-професійною програмою «Право» зі спеціальності 081 «Право»;
- навчально-методичне забезпечення та інший наявний навчальний контент відповідає нормативним вимогам, рівню розвитку сучасної правової доктрини та належно забезпечує навчальний процес за освітньо-професійною програмою «Право» зі спеціальності 081 «Право» другого (магістерського) рівня;
- навчальний процес за освітньо-професійною програмою «Право» зі спеціальності 081 «Право» другого (магістерського) рівня забезпечений якісним кадровим складом, який за рівнем наукової активності та за іншими показниками відповідає Ліцензійним умовам провадження освітньої діяльності;
- потенційні можливості Сумського національного аграрного університету, юридичного факультету та випускової кафедри за освітньо-професійною програмою «Право» зі спеціальності 081 «Право» другого (магістерського) рівня, повною мірою дозволяють їх використання для підготовки професіоналів на рівні вимог державних стандартів та забезпечують державні вимоги щодо якості освіти.

Разом з тим експертна комісія, з метою покращення якості освітнього процесу вважає за необхідне висловити рекомендації, які не входять до складу обов'язкових і не впливають на позитивне рішення про акредитацію за освітньо-професійною програмою «Право» зі спеціальності 081 «Право» другого (магістерського) рівня, але дозволять покращити якість підготовки фахівців:

- активізувати наукову діяльність професорсько-викладацького складу юридичного факультету та забезпечити зростання кількості публікацій у фахових виданнях, що входять до міжнародних науково-метричних баз, відповідно до

Голова експертної комісії _____

В.І. Курило

рекомендацій МОН України;

– покращити роботу юридичного факультету в напрямі міжнародного стажування викладачів у вищих навчальних закладах ЄС.

Викладене дозволяє членам експертної комісії дійти **загального висновку** про те, що юридичним факультетом Сумського національного аграрного університету додержані всі необхідні умови для акредитації за IV рівнем на здійснення освітньої діяльності у сфері вищої освіти за освітньо-професійною програмою «Право» зі спеціальності 081 «Право» другого (магістерського) рівня.

5 грудня 2018 р.

Голова експертної комісії

доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедри адміністративного та фінансового права Національного університету біоресурсів і природокористування України

В.І. Курило

Член експертної комісії,

доктор юридичних наук, завідувач кафедри підприємницького та корпоративного права Державного вищого навчального закладу «Київський національний економічний Університет імені Вадима Гетьмана»

С.І. Шимон

З висновками експертної комісії ознайомлений, примірник висновку отримав:

Ректор Сумського національного аграрного університету

В.І. Ладика

Голова експертної комісії _____

В.І. Курило

15.1 ПОРІВНЯЛЬНА ТАБЛИЦЯ

відповідності стану забезпечення Сумського національного аграрного університету ліцензійним умовам надання освітніх послуг у сфері вищої освіти за освітньо-професійною програмою «Право» зі спеціальності 081 «Право» другого (магістерського) рівня

Назва показника (нормативу)	Значення показника за рівнем вищої освіти (норматив)	Фактичне значення показника	Різниця
1. Загальні вимоги			
1.1 Концепція діяльності за заявленим напрямом (спеціальністю)	+	+	відповідає
1.2. Заявлений ліцензований обсяг (денна форма навчання/заочна форма навчання)	50	50	відповідає
2. Кадрове забезпечення підготовки фахівців заявленої спеціальності			
2.1. Частка науково-педагогічних працівників з науковими ступенями та вченими званнями, які забезпечують викладання лекційних годин циклу дисциплін загальної підготовки навчального плану спеціальності (% від кількості годин)	50	100	+50
у тому числі які працюють у даному навчальному закладі за основним місцем роботи	50	100	+50
2.2. Частка науково-педагогічних працівників з науковими ступенями та вченими званнями, які забезпечують викладання лекційних годин циклу дисциплін професійної підготовки навчального плану спеціальності (% від кількості годин)	50	100	+50
у тому числі які працюють у даному навчальному закладі за основним місцем роботи, з них:	50	85	+35
докторів наук або професорів (при розрахунку частки докторів наук або професорів дозволяється прирівнювати двох кандидатів наук, доцентів, які мають стаж безперервної науково-педагогічної роботи в даному навчальному закладі не менше 10 років, а також є авторами (співавторами) підручників, навчальних посібників з грифом Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України або монографій, до одного доктора наук або професора)	40	67 7 докторів наук, 6 професорів на 50 осіб ліцензованого обсягу	+27
2.3. Частка педагогічних працівників вищої категорії, які викладають лекційні години дисциплін навчального плану спеціальності та працюють у даному навчальному закладі за основним місцем роботи (% від кількості годин для кожного циклу дисциплін навчального плану)	—	—	—
2.4 Наявність випускової кафедри зі професійної (фахової) підготовки, яку очолює фахівець відповідної науково-педагогічної спеціальності:	+	+	відповідає
кандидат наук або доцент	+	+	відповідає

Голова експертної комісії

В.І. Курило

Назва показника (нормативу)	Значення показника за рівнем вищої освіти (норматив)	Фактичне значення показника	Різниця
3. Матеріально-технічна база			
3.1 Забезпеченість лабораторіями, полігонами, обладнанням, устаткуванням, необхідним для виконання навчальних програм (у % від потреби)	100	100	відповідає
3.2 Забезпеченість студентів гуртожитком (у % від потреби)	70	100	+30
3.3 Кількість робочих комп'ютерних місць на 100 студентів	12	20	+8
3.4 Наявність пунктів харчування	+	+	відповідає
3.5 Наявність спортивного залу	+	+	відповідає
3.6 Наявність стадіону або спортивного майданчика	+	+	відповідає
3.7 Наявність медичного пункту	+	+	відповідає
4. Навчально-методичне забезпечення			
4.1 Наявність освітньо-кваліфікаційної характеристики фахівця (у т.ч. варіативної компоненти)	+	+	відповідає
4.2 Наявність освітньо-професійної програми підготовки фахівця (у т.ч. варіативної компоненти)	+	+	відповідає
4.3 Наявність навчального плану, затвердженого в установленому порядку	+	+	відповідає
4.4 Наявність навчально-методичного забезпечення для кожної навчальної дисципліни навчального плану (% від потреби):	+	+	відповідає
4.4.1 Навчальних і робочих навчальних програм дисциплін	100	100	відповідає
4.4.2 Планів семінарських, практичних занять, завдань для лабораторних робіт (% від потреби)	100	100	відповідає
4.4.3 Методичних вказівок і тематик контрольних, курсових робіт (проектів)	100	100	відповідає
4.5 Наявність пакетів контрольних завдань для перевірки знань з дисциплін соціально-гуманітарної, фундаментальної та фахової підготовки (% від потреби)	100	100	відповідає
4.6 Забезпеченість програмами всіх видів практик (% від потреби)	100	100	відповідає
4.7 Наявність методичних вказівок щодо виконання дипломних робіт (проектів), державних екзаменів	+	+	відповідає
4.8 Дидактичне забезпечення самостійної роботи студентів (у т.ч. з використанням інформаційних технологій), (% від потреби)	100	100	відповідає
4.9 Наявність критеріїв оцінювання знань і вмінь студентів	+	+	відповідає
5. Інформаційне забезпечення			
5.1 Забезпеченість студентів підручниками, навчальними посібниками, що містяться у власній бібліотеці (% від потреби)	100	100	відповідає
5.2 Співвідношення посадкових місць у власних читальних залах до загальної чисельності студентів (% від потреби)	5	5	відповідає

Голова експертної комісії

В.І. Курило

Назва показника (нормативу)	Значення показника за рівнем вищої освіти (норматив)	Фактичне значення показника	Різниця
5.3 Забезпеченість читальних залів фаховими періодичними виданнями	4	18	+14
5.4 Можливість доступу викладачів і студентів до Інтернет як джерела інформації:			
- наявність обладнаних лабораторій	+	+	відповідає
- наявність каналів доступу	+	+	відповідає

15.2. ПОРІВНЯЛЬНА ТАБЛИЦЯ

дотримання нормативних вимог, щодо якісних характеристик підготовки фахівців за освітньо-професійною програмою «Право» зі спеціальності 081 «Право» другого (магістерського) рівня

Назва показника (нормативу)	Значення показника за рівнем вищої освіти (норматив)	Фактичне значення показника	Різниця
Якісні характеристики підготовки фахівців			
1. Умови забезпечення державної гарантії якості вищої освіти			
1.1. Виконання навчального плану за показниками: перелік навчальних дисциплін, годин, форми контролю, %	100	100	відповідає
1.2. Підвищення кваліфікаційного рівня викладачів постійного складу за останні 5 років, %	100	100	відповідає
1.3. Чисельність науково-педагогічних працівників, що обслуговують спеціальність і працюють у навчальному закладі за основним місцем роботи, які займаються вдосконаленням навчально-методичного забезпечення, науковими дослідженнями, підготовкою підручників та навчальних посібників, %	100	100	відповідає
2. Результати освітньої діяльності (рівень підготовки фахівців), не менше			
<i>Цикл дисциплін загальної підготовки</i>			
- успішно виконані контрольні завдання, %	90	100	+10
- якісно (на 5 і 4) виконані контрольні завдання, %	50	84	+34
<i>Цикл дисциплін загальної підготовки</i>			
- успішно виконані контрольні завдання, %	90	100	+10
- якісно (на 5 і 4) виконані контрольні завдання, %	50	74,5	+24,5
3. Організація наукової роботи:			
3.1. Наявність у структурі навчального закладу наукових підрозділів	+	+	відповідає

Голова експертної комісії _____

В.І. Курило

Назва показника (нормативу)	Значення показника за рівнем вищої освіти (норматив)	Фактичне значення показника	Різниця
3.2. Участь студентів у науковій діяльності (наукова робота на кафедрах та в лабораторіях; участь в наукових конференціях, конкурсах, виставках, профільних олімпіадах тощо)	+	+	відповідає

15.3 Декларування вимог

про дотримання ліцензійних умов у сфері вищої освіти

Порівняльна таблиця дотримання кадрових і технологічних вимог щодо матеріально-технічного, навчально-методичного та інформаційного забезпечення освітньої діяльності у сфері вищої освіти за освітньо-професійною програмою «Право» зі спеціальності 081 Право другого (магістерського) рівня в Сумському національному аграрному університеті

Найменування показника (нормативу)	Значення показника (нормативу)* за другим (магістерським) рівнем	Фактичне значення показника	Відхилення фактичного значення показника від нормативного
1	2	3	4
КАДРОВІ ВИМОГИ			
щодо забезпечення провадження освітньої діяльності у сфері вищої освіти			
Започаткування провадження освітньої діяльності			
1. Наявність у закладі освіти підрозділу чи кафедри, відповідальних за підготовку здобувачів вищої освіти	+	+	відповідає
2. Наявність у складі підрозділу чи кафедри, відповідальних за підготовку здобувачів вищої освіти, тимчасової робочої групи (проектної групи) з науково-педагогічних працівників, на яку покладено відповідальність за підготовку здобувачів вищої освіти за певною спеціальністю	три особи, що мають науковий ступінь та вчене звання, з них один доктор наук або професор	5 осіб, з них 5 доктор юридичних наук, професорів	відповідає
3. Наявність у керівника проектної групи (гаранта освітньої програми):			
1) наукового ступеня та/або вченого звання за відповідною або спорідненою спеціальністю	+	+	відповідає
2) стажу науково-педагогічної та/або наукової роботи не менш як 10 років (до 6 вересня 2019 р. для початкового рівня з урахуванням стажу педагогічної роботи)	+	+	відповідає
Провадження освітньої діяльності			

Голова експертної комісії

В.І. Курило

4. Проведення лекцій з навчальних дисциплін науково-педагогічними (науковими) працівниками відповідної спеціальності за основним місцем роботи (мінімальний відсоток визначеної навчальним планом кількості годин):			
1	2	3	4
1) які мають науковий ступінь та/або вчене звання (до 6 вересня 2019 р. для початкового рівня з урахуванням педагогічних працівників, які мають вищу категорію)	60	100	+40
2) які мають науковий ступінь доктора наук або вчене звання професора	20	61,5	+41,5
5. Проведення лекцій з навчальних дисциплін, що забезпечують формування професійних компетентностей, науково-педагогічними (науковими) працівниками, які є визнаними професіоналами з досвідом роботи за фахом (мінімальний відсоток визначеної навчальним планом кількості годин):			
1) практичної роботи за фахом	15	45,5	+30,5
6. Проведення лекцій, практичних, семінарських та лабораторних занять, здійснення наукового керівництва курсовими, дипломними роботами (проектами), дисертаційними дослідженнями науково-педагогічними (науковими) працівниками, рівень наукової та професійної активності кожного з яких засвідчується виконанням за останні п'ять років не менше чотирьох умов, зазначених у пункті 5 приміток	підпункти 1—18 пункту 30 Ліцензійних умов	+	відповідає
7. Наявність випускової кафедри із спеціальної (фахової) підготовки, яку очолює фахівець відповідної або спорідненої науково-педагогічної спеціальності:			
1) з науковим ступенем або вченим званням	+	+	відповідає
8. Наявність трудових договорів (контрактів) з усіма науково-педагогічними працівниками та/або наказів про прийняття їх на роботу	+	+	відповідає
9. Кількість членів групи забезпечення є достатньою, якщо на одного її члена припадає не більше 30 здобувачів вищої освіти всіх рівнів, курсів та форм навчання з відповідної спеціальності (для дистанційної форми навчання не більше 60 здобувачів)	+	+	відповідає
ТЕХНОЛОГІЧНІ ВИМОГИ			
щодо матеріально-технічного забезпечення освітньої діяльності у сфері вищої освіти			
Започаткування провадження освітньої діяльності			
1	2	3	4

Голова експертної комісії _____

В.І. Курило

1. Забезпеченість приміщеннями для проведення навчальних занять та контрольних заходів (кв. метрів на одну особу для фактичного контингенту студентів та заявленого обсягу з урахуванням навчання за змінами)	2,4	13,9	+11,6
2. Забезпеченість мультимедійним обладнанням для одночасного використання в навчальних аудиторіях (мінімальний відсоток кількості аудиторій)	30	100	+70%
3. Наявність соціально-побутової інфраструктури:			
1) бібліотеки, у тому числі читального залу	+	+	відповідає
2) пунктів харчування	+	+	відповідає
3) актового чи концертного залу	+	+	відповідає
4) спортивного залу	+	+	відповідає
5) стадіону та/або спортивних майданчиків	+	+	відповідає
6) медичного пункту	+	+	відповідає
4. Забезпеченість здобувачів вищої освіти гуртожитком (мінімальний відсоток потреби)	100	100	відповідає
Провадження освітньої діяльності			
5. Забезпеченість комп'ютерними робочими місцями, лабораторіями, полігонами, обладнанням, устаткуванням, необхідними для виконання навчальних планів	+	+	відповідає
ТЕХНОЛОГІЧНІ ВИМОГИ щодо навчально-методичного забезпечення освітньої діяльності у сфері вищої освіти			
Започаткування провадження освітньої діяльності			
1. Наявність опису освітньої програми	+	+	відповідає
2. Наявність навчального плану та пояснювальної записки до нього	+	+	відповідає
Провадження освітньої діяльності			
3. Наявність робочої програми з кожної навчальної дисципліни навчального плану	+	+	відповідає
4. Наявність комплексу навчально-методичного забезпечення з кожної навчальної дисципліни навчального плану	+	+	відповідає
1	2	3	4
5. Наявність програми практичної підготовки, робочих програм практик	+	+	відповідає
6. Забезпеченість студентів навчальними матеріалами з кожної навчальної дисципліни навчального плану	+	+	відповідає
7. Наявність методичних матеріалів для проведення атестації здобувачів	+	+	відповідає
ТЕХНОЛОГІЧНІ ВИМОГИ щодо інформаційного забезпечення освітньої діяльності у сфері вищої освіти			
Започаткування провадження освітньої діяльності			
1. Забезпеченість бібліотеки вітчизняними та закордонними фаховими періодичними виданнями відповідного або спорідненого профілю, в тому числі в електронному вигляді	не менш як п'ять найменувань	18	+13

Голова експертної комісії

В.І. Курило

2. Наявність доступу до баз даних періодичних наукових видань англійською мовою відповідного або спорідненого профілю (допускається спільне користування базами кількома закладами освіти)	+	+	відповідає
Проведення освітньої діяльності			
3. Наявність офіційного веб-сайту закладу освіти, на якому розміщена основна інформація про його діяльність (структура, ліцензії та сертифікати про акредитацію, освітня/освітньо-наукова/видавнича/атестаційна (наукових кадрів) діяльність, навчальні та наукові структурні підрозділи та їх склад, перелік навчальних дисциплін, правила прийому, контактна інформація)	+	+	відповідає
4. Наявність електронного ресурсу закладу освіти, який містить навчально-методичні матеріали з навчальних дисциплін навчального плану, в тому числі в системі дистанційного навчання (мінімальний відсоток навчальних дисциплін)	50	100	+50
5. Наявність сторінки на офіційному веб-сайті закладу освіти англійською мовою, на якому розміщена основна інформація про діяльність (структура, ліцензії та сертифікати про акредитацію, освітні/освітньо-наукові програми, зразки документів про освіту), правила прийому іноземців та осіб без громадянства, умови навчання та проживання іноземців та осіб без громадянства, контактна інформація (у разі започаткування або провадження підготовки іноземців та осіб без громадянства).	+	+	відповідає

15.4. Декларування вимог про дотримання ліцензійних умов у сфері вищої освіти

Порівняльна таблиця дотримання кадрових і технологічних вимог щодо матеріально-технічного, навчально-методичного та інформаційного забезпечення освітньої діяльності у сфері вищої освіти зі спеціальності 081 Право другого (магістерського) першого рівня в Сумському національному аграрному університеті

		Вимоги до значення показника (нормативу) за першим (бакалаврським) рівнем
--	--	---

Голова експертної комісії _____

В.І. Курило

№ з/п	Найменування показника (нормативу)	Значення показника (нормативу)	Фактичне значення показника	Відхилення фактичного значення показника від нормативного
1	2	3	4	5
1. ТЕХНОЛОГІЧНІ ВИМОГИ щодо матеріально-технічного забезпечення				
1	Забезпеченість приміщеннями для проведення навчальних занять та контрольних заходів (кв. метрів на одну особу для фактичного контингенту студентів та заявленого обсягу з урахуванням навчання за змінами)	2,4	5,0	+2,6
2	Забезпеченість мультимедійним обладнанням для одночасного використання в навчальних аудиторіях (мінімальний відсоток кількості аудиторій)	30	100	+70
3	Наявність соціально-побутової інфраструктури:			
	1) бібліотеки, у тому числі читального залу	+	+	відповідає
	2) пунктів харчування	+	+	відповідає
	3) актового чи концертного залу	+	+	відповідає
	4) спортивного залу	+	+	відповідає
	5) стадіону та/або спортивних майданчиків	+	+	відповідає
	6) медичного пункту	+	+	відповідає
4	Забезпеченість здобувачів вищої освіти гуртожитком (мінімальний відсоток потреби)	70	100	+30
5	Забезпеченість комп'ютерними робочими місцями, лабораторіями, полігонами, обладнанням, устаткуванням, необхідними для виконання навчальних планів	+	+	відповідає
2. ТЕХНОЛОГІЧНІ ВИМОГИ щодо навчально-методичного забезпечення				
1	Наявність опису освітньої програми	+	+	відповідає
2	Наявність навчального плану та пояснювальної записки до нього	+	+	відповідає
1	2	3	4	5
3	Наявність робочої програми з кожної навчальної дисципліни навчального плану	+	+	відповідає
4	Наявність комплексу навчально-методичного забезпечення з кожної навчальної дисципліни навчального плану	+	+	відповідає
5	Наявність програми практичної підготовки, робочих програм практик	+	+	відповідає
6	Забезпеченість студентів навчальними матеріалами з кожної навчальної дисципліни	+	+	відповідає

Голова експертної комісії _____

В.І. Курило

	навчального плану			
7	Наявність методичних матеріалів для проведення атестації здобувачів	+	+	відповідає
3. ТЕХНОЛОГІЧНІ ВИМОГИ щодо інформаційного забезпечення освітньої				
1	Забезпеченість бібліотеки вітчизняними та закордонними фаховими періодичними виданнями відповідного або спорідненого профілю, в тому числі в електронному вигляді	не менш як чотири найменувань	18	+14
2	Наявність доступу до баз даних періодичних наукових видань англійською мовою відповідного або спорідненого профілю (допускається спільне користування базами кількома закладами освіти)	+	+	відповідає
3	Наявність офіційного веб-сайту закладу освіти, на якому розміщена основна інформація про його діяльність (структура, ліцензії та сертифікати про акредитацію, освітня/освітньо-наукова/видавнича/атестаційна (наукових кадрів) діяльність, навчальні та наукові структурні підрозділи та їх склад, перелік навчальних дисциплін, правила прийому, контактна інформація)	+	+	відповідає
4	Наявність електронного ресурсу закладу освіти, який містить навчально-методичні матеріали з навчальних дисциплін навчального плану, в тому числі в системі дистанційного навчання (мінімальний відсоток навчальних дисциплін)	50	100	+50

Голова експертної комісії

доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедри адміністративного та фінансового права Національного університету біоресурсів і природокористування України

В.І. Курило**Член експертної комісії,**

доктор юридичних наук, завідувач кафедри підприємницького та корпоративного права Державного вищого навчального закладу «Київський національний економічний Університет імені Вадима Гетьмана»

С.І. Шимон

З висновками експертної комісії ознайомлений, примірник висновку отримав:

Ректор Сумського національного аграрного університету

В.І. Лади́ка

Голова експертної комісії

В.І. Курило